

MILJØ- RAPPORT 2018

Indhold

Forord	3
Miljø og klima	4
Regnskabspraksis	8
Miljønøgletal	11
Årsopgørelse 2018	12
Ledelseserklæring 2018	17
Den uafhængige revisors erklæring	18

Forord

Kunderne skal opleve toget som et attraktivt og bæredygtigt alternativ til andre transportformer. DSB arbejder løbende på at reducere påvirkningen af miljø og klima gennem både tekniske og adfærdsmæssige tiltag.

Med Banedanmarks endelige færdiggørelse af elektrificeringen mellem Lunderskov og Esbjerg er næste skridt taget i elektrificeringen af hovedjernbanestrækningerne og dermed grundlaget for en yderligere reduktion af klimabelastningen fra tog. Strækningen åbnede i 2017 men på grund af tekniske problemer er det først fra 2018 at driften er stabil.

DSB har med indkøbet af 26 elektriske lokomotiver til den sjællandske regionaltogstrafik taget yderligere et skridt.

Af miljørapporten fremgår DSB's samlede miljøbelastning samt arbejdet for at reducere denne.

7. februar 2019

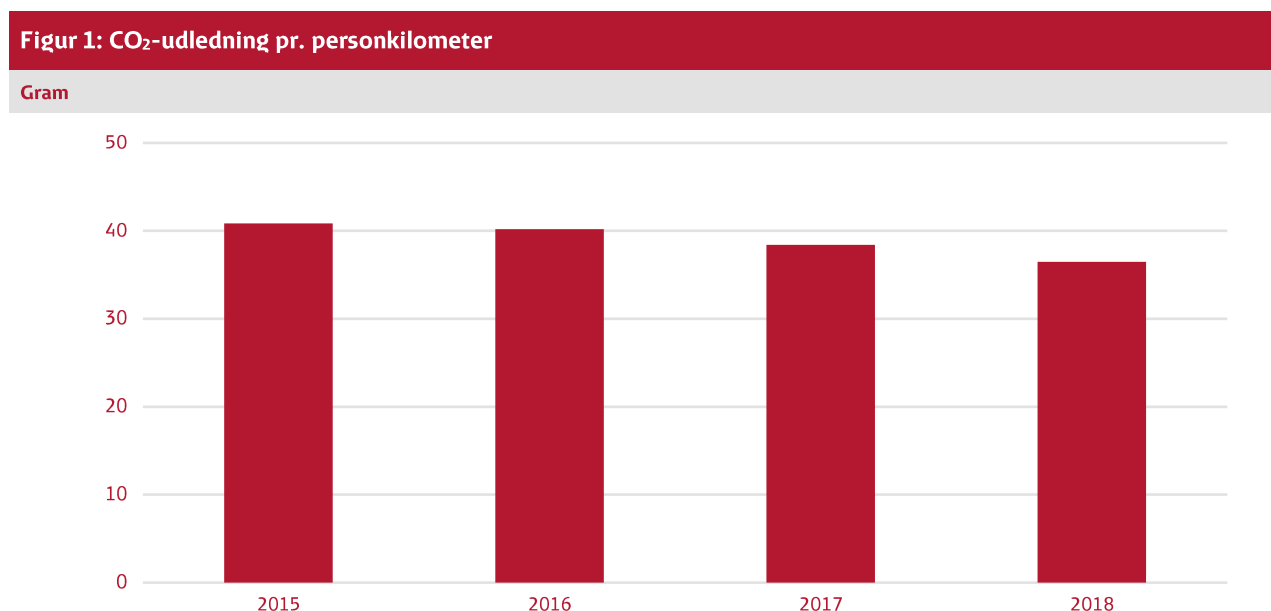
Miljø og klima

De væsentligste risici ud fra et miljø- og klimaperspektiv vurderes at være emissioner til luft fra togdriften samt støjgenerne fra togdrift, værksteder og klargøring af tog.

DSB Vedligehold A/S er miljøcertificeret i henhold til ISO 14001 og blev i 2018 re-certificeret og fik hermed et certifikat efter den nye version af standarden (ISO 14001:2015).

CO₂-udledning

Den samlede CO₂-udledning er i 2018 faldet med 2 procent i forhold til 2017. Udviklingen er påvirket af et væsentligt fald i forbruget af diesel til togdrift, en markant stigning i CO₂-udledningen fra togbusser og en uændret CO₂-udledning fra bygninger og værksteder.

DSB har fastsat et strategisk målepunkt for bæredygtighed defineret som udledning af gram CO₂ fra togdriften pr. personkilometer. Ovenstående figur viser udviklingen i CO₂-udledningen pr. personkilometer gennem de seneste år.

Der har været en reduktion af CO₂-udledningen pr. personkilometer på 5 procent i forhold til 2017. En CO₂-udledning på 36 gram pr. personkilometer gør toget klimamæssigt meget konkurrencedygtigt i forhold til andre transportmidler, idet biler og fly begge udleder over 100 gram CO₂ pr. personkilometer, mens busser udleder 80 gram.

De næste skridt i elektrificeringen af togdriften er taget. Efter nogle indkøringsproblemer er strækningen Lunderskov - Esbjerg nu velfungerende. Dette har betydet et skifte fra diesel til el på strækningen samt faldende energiforbrug og CO₂-udledning. Som følge af fejl i Banedanmarks kørestrømsanlæg på strækningen var det ikke muligt at anvende el-materiel i 3 måneder af 2018, hvorfor den fulde effekt af elektrificeringen først vil slå igennem i forbruget for 2019.

DSB har med indgåelse af aftale om køb af nye el-lokomotiver til den sjællandske regionaltogets- trafik taget næste skridt i reduktionen af energiforbrug og udledninger. Med det forestående ind- køb af Fremtidens Tog skabes grundlaget for elektrisk togdrift på alle DSB's strækninger.

Det samlede energiforbrug til tog er i 2018 faldet med 7 procent i forhold til 2017. Energiforbru- get i dieseltogstrafikken er faldet med 10 procent, hvilket dels skyldes elektrificeringen af stræk- ningen Lunderskov – Esbjerg dels den reducerede drift med ME-diesellokomotiver som konse- kvens af problemer med akslerne i 2018. Det samlede energiforbrug til el-tog (S-tog og Fjern- & Regionaltog) er uændret i forhold til i 2017.

Tabel 1: Udvikling i energiforbrug og CO₂-udledning

Ændring fra 2017 til 2018	Energiforbrug pr. pladskilometer	Energiforbrug pr. personkilometer	CO ₂ -udledning pr. personkilometer
Fjern- & Regionaltog			
- Dieseltog	-2%	2%	2%
- El-tog	-3%	-3%	-4%
S-tog	3%	-1%	-2%

CO₂-udledningen pr. personkilometer for el-tog er faldet. Dette skyldes en stigende belægnings- grad for S-tog, samt at andelen af el-tog i fjerntogstrafikken har været stigende. Modsvarende er CO₂-udledningen pr. personkilometer for dieseltog stigende på grund af en lavere andel af fjern- togtrafik.

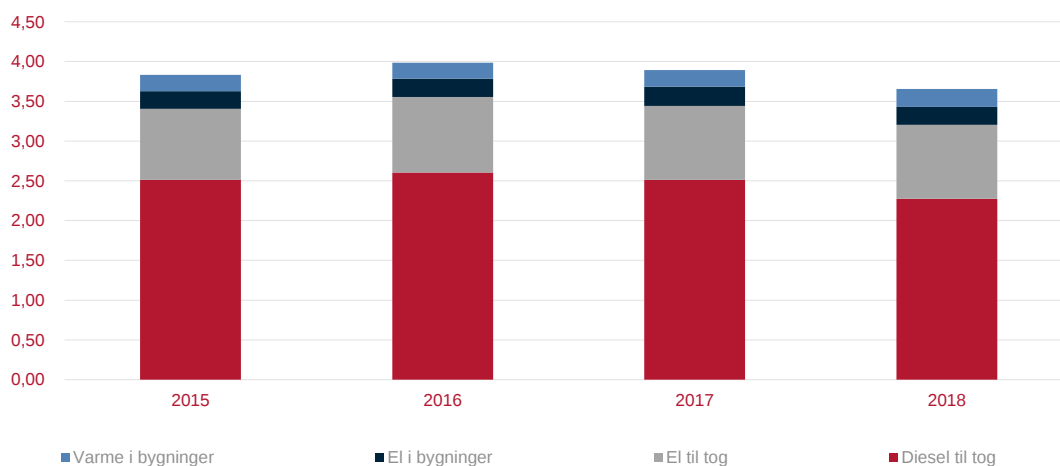
Energiforbrug

88 procent af DSB's samlede energiforbrug anvendes til togdriften, hvilket er et lille fald i forhold til 2017. Energiforbruget til andet end togdrift er steget med 8 procent i 2018 i forhold til i 2017. Dette er sammensat af et mindre fald i elforbruget og en større stigning i varmekonsumet, hvilket primært skyldes en øget produktion på værkstederne i Aarhus.

Det samlede energiforbrug og sammensætningen heraf er vist i nedenstående figur.

Figur 2: Energiforbrug

GJ (mio.)

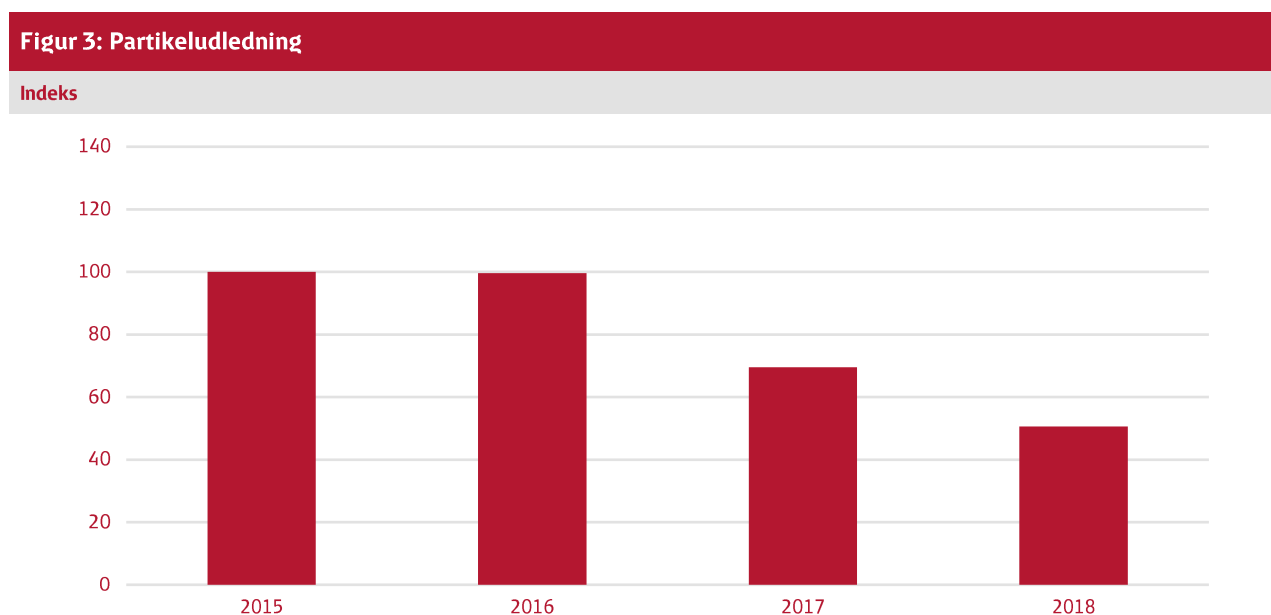
DSB har gennem miljøpolitikken og -certificeringen af værksteder og klargøringscentre fokus på at reducere såvel belastning af det omkringliggende miljø som på at bidrage til transportsektorens samlede omstilling og reduktion af klimabelastningen.

DSB arbejder fortsat på at reducere energiforbruget i bygninger og faste anlæg. I 2018 har følgende tiltag haft effekt på udviklingen i el- og varmemeforbruget:

- Lukning af 4 DSB 7-Eleven butikker har betydet en reduktion på omkring 700 MWh
- Salget af Kalvebod Brygge og den endelige rømning af bygningen har reduceret både energi- og vandforbruget
- Fortsat udskiftning af traditionel belysning til LED.

Partikeludledning

Dieseltog giver anledning til lokal påvirkning af luftkvaliteten i form af partikler og NO_x mv. DSB har størst fokus på en reduktion af partikler - herunder de ultrafine partikler.

Den samlede udledning af partikler (opgjort som masse) fra dieseltogene er faldet med 27 procent i 2018 i forhold til 2017 og med 49 procent siden 2015. Faldet skyldes en reduceret anvendelse af MR-togsæt samt montering af katalysatorer på MR-togsæt.

DSB har fundet en løsning, som giver væsentlige reduktioner af emissionerne fra ME-diesellokomotiverne. Det er besluttet at montere nye cylinderenheder og dysser samt at ændre indstillingen på dysserne. Samlet giver det en reduktion af partikeludledningen på 50 procent, en reduktion af forbruget af smøreolie og en mindre reduktion af forbruget af dieselolie. 15 ME-diesellokomotiver er ombygget ved udgangen af 2018, og med udgangen af 2019 vil tiltagene være implementeret på alle lokomotiver, der fortsat anvendes til passagertrafik.

Klager og henvendelser over miljøforhold

Antallet af klager fra naboer og kunder over støj, røg og emissioner er steget fra 130 i 2017 til 140 i 2018.

Klager og henvendelser fordeler sig på:

- Støj: 88
- Røg: 8
- Støj og røg: 25
- Luftkvalitet: 19.

Det er fortsat ME-diesellokomotiverne, som er den primære årsag til henvendelserne. Det gælder både henvendelser fra naboer til vendespor/klargøringsområder samt fra naboer til sporene i Valby og ved Østerport.

I 2 sager har en kommune været indblandet (Fredericia og Aarhus). Alle sager omhandlede støj og er afsluttet. I Aarhus har kommunen meddelt et påbud om, at DSB skal nedbringe støjen fra værkstedet i Sonnesgade, således at Miljøstyrelsens vejledende støjkrav for eksisterende bebyggelser overholdes senest i 2028.

DSB er kommet i mål med at løse den del af støjproblemet, der vedrører værkstedsaktiviteter, og det tilbageværende støjproblem skyldes rangering på værkstedets udeområder. Med den kommende elektrificering af togdriften forventer DSB, at støj fra rangering mindskes betragteligt, og at støjvilkårene dermed efterleves.

Regnskabspraksis

Årsopgørelse

Årsopgørelsen indeholder data for DSB's togdrift og virksomhedens øvrige drift.

Alle 100 procent ejede tilknyttede virksomheder i Danmark indgår fuldt i alle opgørelser i årsopgørelsen.

DSB som leverandør

Forbrug og udledninger fra bygninger, der er udlejet til eksterne, indgår ikke.

Indsamling og behandling af data

Data i årsopgørelsen er indsamlet via registreringssystemer og samarbejdspartnere. Procedurer for dataindsamling og kvalitetskontrol er beskrevet i den interne "Miljøhåndbog - indsamling af miljødata". Håndbogen beskriver rolle- og ansvarsfordeling mellem centrale og decentrale miljømedarbejdere i forbindelse med udarbejdelse af miljørapporten.

Processen starter med indsamling og vurdering af miljøoplysninger i forretningsenhederne, hvorefter deres bidrag til data og tekst bliver behandlet og samlet til en helhed. Kvalitetskontrol af data foregår primært centralt.

Klimapåvirkning

DSB har valgt at rapportere om CO₂-udledningen fra togdrift og virksomhedens øvrige drift efter principperne i The Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen), hvor DSB rapporterer om CO₂ i tre kategorier:

- Direkte energiforbrug og udledninger fra togdrift og bygninger (scope 1)
- Indirekte energiforbrug og udledninger fra togdrift og bygninger (scope 2)
- CO₂-udledning fra udvalgte transportformer (scope 3).

Opgørelsen for de udvalgte transportformer omfatter CO₂-udledning fra transport, der er relateret til kunder og medarbejdere:

- Kundernes rejser med underleverandører; busser, taxa og færge (ved skolerejser)
- Medarbejdernes pendling til og fra arbejde samt tjenesterejser med bil, taxa og fly.

Energiforbrug til togdrift

Dieselforbruget pr. litera (togtype) registreres automatisk ved tankning. Dertil kommer svind/manglende registrering (forskellen på tanket og modtaget mængde) fra faste tankanlæg, som fordeles på de forskellige litera. Årsforbruget er baseret på det aktuelle dieselforbrug til og med oktober, mens forbrug i november og december er beregnet på baggrund af den forventede produktion og det faktiske forbrug pr. kilometer i samme måned året før.

DSB afregner kørestrømforbruget på baggrund af faktura modtaget fra Banedanmark. Elforbruget er for Fjern- & Regionaltog opgjort på grundlag af aflæsning af målere i de enkelte litera. De målte værdier er tillagt et kørestrømstab. Årsforbruget er baseret på det aktuelle forbrug til og med oktober, mens forbrug i november og december er beregnet på baggrund af den forventede produktion og det faktiske forbrug pr. kilometer i samme måned året før.

Energi- og vandforbrug til øvrig drift

El-, varme- og vandforbrug i bygninger og faste installationer er baseret på måleraflæsninger fra ultimo september til primo december for et repræsentativt udvalg af målere, som svarer til omkring 70 procent af det samlede energi- og vandforbrug. For de øvrige målere samt for november og december er forbruget beregnet på baggrund af det faktiske forbrug for det repræsentative udvalg af målere

CO₂-udledning fra udvalgte transportformer

CO₂-udledning fra udvalgte transportformer er baseret på dataudtræk fra interne systemer og opgørelser fra underleverandører. Dette omfatter erstatningskørsel med bus og taxa, skolerejser foretaget med bus og færge samt tjenesterejser med fly, taxa og bil. CO₂-udledningen fra medarbejdernes pendling til og fra arbejde er baseret på resultatet af en spørgeskemaundersøgelse fra september 2018 blandt medarbejderne i DSB. Tjenesterejser med tog i ind- og udland samt medarbejdernes pendling til og fra arbejde med tog indgår ikke.

Kemiske produkter

Opgørelsen af de udvalgte kemiske produkter er baseret på data fra de leverandører, som udfører opgaven for DSB. Dette omfatter vedligeholdelse af arealer og vinterberedskab samt udskiftning af kølemidler på faste anlæg og tog. Fra og med 2018 dækker opgørelsen af kvælstof fra glatførebekæmpelse et kalenderår, hvor den hidtil har dækket driftsåret fra 1. maj året før til 30. april i regnskabsåret.

Affald

Opgørelsen af bortskaffet affald er baseret på data fra de leverandører, som udfører opgaven. Bygge- og anlægssaffald bliver indberettet til DSB i forbindelse med afleveringsforretningen.

Udledninger

Opgørelsen af udledninger er beregnet på grundlag af nøgletal.

Udledningerne fra elforbrug til kørestrøm og elektricitet til den øvrige drift er baseret på en el-deklaration fra Energinet.dk efter energiindholdsmetoden. Deklarationen opgør udledningen af CO₂, SO₂, NO_x, HC, CO og støv pr. kWh. Der er benyttet et middeltal for 2016 og 2017. Ved beregning af udledninger fra elektricitet til øvrig drift er el-nøgletallet anvendt og korigeret for tab i distributionsnettet på 5 procent.

Nøgletal for udledninger fra dieselforbruget er baseret på målinger af udledningernes afhængighed af motorydelse samt målinger eller simulering af motorydelse ved forskellige kørselsmønstre. CO₂-udledninger for togdriften er beregnet på baggrund af det totale forbrug. Beregning af de øvrige udledninger indeholder kun forbruget til trafik med kunder.

Nøgletal for CO₂, SO₂ og NO_x fra fjernvarme til bygninger er beregnet ud fra opgørelsen fra Energinet.dk for emissioner og termisk produktion i Danmark. Der er benyttet et middeltal for 2016 og 2017. Den termiske produktion dækker 68 procent af den samlede danske fjernvarmeproduktion. Nøgletallet er beregnet ud fra energiindholdsmetoden og er korigeret for tab i distributionsnettet på 20 procent.

Nøgletal for CO₂, SO₂ og NO_x fra gas og fyringsolie til bygninger er baseret på 2017-data fra DCE (National Center for Energi og Miljø). Data for LPG, naturgas og fyringsolie i kategorien "residential plants" er hentet fra [DCE's hjemmeside \(dce.au.dk\)](http://dce.au.dk).

Nøgletal for CO₂-udledningen fra skolerejser med færges er hentet fra TEMA2015.

Indeksering

I årsopgørelsen er forbrug og udledninger for 2018 opgjort i absolutte mængder. 2015 er basisår for indeksering. For de kemiske produkter og for bygge- og anlægsaffald indekseres forbrug og udledninger ikke på grund af henholdsvis forskellige vedligeholdelsesintervaller og variation i antallet af byggeprojekter mellem årene.

Miljødeklarationer

Til miljødeklarationen for togprodukter bliver årets energiforbrug og udledning samt årets gennemsnitlige belægningsgrad anvendt for toget.

Til miljødeklarationer for materieltyper bruger DSB årets energiforbrug og udledninger samt antal kørte pladskilometer med materiellet. Fordeling på materieltyper sker på grundlag af produktionsstal.

Kundehenvendelser og klager

DSB modtager henvendelser og klager over forskellige miljøforhold fra kunder og naboer. I tilfælde, hvor flere personer klager over samme forhold på samme tid, tæller det som én klage. Fra og med 2014 har opgørelsen af kundehenvendelser og klager over miljøforhold omfattet klager og henvendelser fra kunder om både ydre forhold og forhold i togene - for eksempel luftkvalitet og støj i toget.

Miljønøgletal

Miljødeklarationer og årsopgørelse 2018

I miljødeklarationerne fremgår relativt energiforbrug og udledning af forskellige forureningstyper for produkttyper og materieltyper.

I årsopgørelsen fremgår absolutte forbrug og udledninger for 2018 samt indekserede forbrug og udledninger for perioden 2015-2018.

Miljødeklaration for togprodukter 2018

Togprodukt	Energiforbrug	CO ₂
Pr. personkilometer	MJ	g
S-tog	0,21	13
Regionaltog	0,71	51
InterCitytog	0,51	37
Lyntog	0,51	38

Miljødeklarationen for togproduktet viser energiforbrug og CO₂-udledning pr. personkilometer.

Miljødeklarationer for materieltyper 2018

Materieltype (litra)	Energiforbrug	CO ₂	SO ₂	NO _x	HC	CO	Støv	Partikler
Pr. pladskilometer	MJ	g	mg	mg	mg	mg	mg	mg
S-togsæt (el)	0,05	3,3	0,5	2,3	1,8	1,9	0,1	0
Desiro-togsæt (diesel)	0,32	24	0,2	187	29	107	0	4,0
ME-diesellokomotiver og dobbeltdæk-kervogne	0,34	25	0,2	329	20	38	0	10
Øresunds-togsæt (el)	0,09	5,7	0,9	4,0	3,2	3,3	0,2	0
MR-togsæt (diesel)	0,45	33	0,2	500	58	49	0	16
IR4-togsæt (el)	0,08	5,0	0,8	3,5	2,8	2,9	0,1	0
IC3-togsæt (diesel)	0,31	23	0,1	132	7,0	15	0	1,0
IC4-togsæt (diesel)	0,35	26	0,2	148	8,8	19	0	1,3

Miljødeklarationen for materieltyper viser energiforbrug og udledninger pr. pladskilometer fra materieltyper i 2018.

Årsopgørelse 2018

Forbrug							
	Note	Indeks 2015	Indeks 2016	Indeks 2017	Indeks 2018	Mængde 2018	Enhed
Energi							
Togdrift							
Elektricitet		100	106	104	104	258.533 MWh	
Diesel		100	104	100	91	63.142.187 liter	
Øvrig drift							
Elektricitet	1	100	103	107	100	61.280 MWh	
Varme (graddagekorrigeret)	1	100	98	87	111	63.266 MWh	
Vand		100	107	99	86	171.295 m³	
Kemiske produkter (udvalgte)							
Kvælstofindhold i gløtforebekæmpelsesmidler		-	-	-	-	53 ton	
Ukrudtsbekæmpelsesmidler (aktivt stof)		-	-	-	-	15 kg	

Basisår for indeksering er 2015 = 100.

Energiforbrug, Togdrift							
	Note	Indeks 2015	Indeks 2016	Indeks 2017	Indeks 2018	Mængde 2018	Enhed
Elektricitet		100	106	104	104	258.533	MWh
Elektricitet, S-tog		100	102	100	98	117.236 MWh	
Elektricitet, Fjern- & Regionaltog		100	110	107	110	141.297 MWh	
Diesel		100	104	100	91	63.142.187	liter

Energiforbrug, Øvrig drift							
	Note	Indeks 2015	Indeks 2016	Indeks 2017	Indeks 2018	Mængde 2018	Enhed
Elektricitet	1	100	103	107	100	61.280	MWh
Varme, total (graddagekorrigeret)	1	100	98	87	111	63.266	MWh
Fjernvarme inkl. damp		100	97	94	118	53.597 MWh	
Fyringsolie		100	97	97	88	987 MWh	
Gas		100	105	57	83	8.683 MWh	

Udledninger							
	Note	Indeks 2015	Indeks 2016	Indeks 2017	Indeks 2018	Mængde 2018	Enhed
DSB's totale udledninger							
CO ₂		100	95	90	88	253.838	ton
NO _x		100	103	92	78	1.219	ton
SO ₂		100	82	72	71	11	ton
HC		100	95	81	72	94	ton
CO		100	97	84	74	180	ton
Partikler (TSP)		100	100	70	51	18	ton
Støv		100	61	49	53	1,05	ton
HFC	5	-	-	-	-	1,6	ton

Basisår for indeksering er 2015 = 100.

Affald							
	Note	Indeks 2015	Indeks 2016	Indeks 2017	Indeks 2018	Mængde 2018	Enhed
DSB's totale affaldsmængde						21.091	ton
Affald, eksklusiv byggeaffald		100	104	123	118	10.642	ton
Genanvendelse		100	94	158	141	4.053	ton
Forbrænding		100	106	104	97	4.227	ton
Specialbehandling		100	116	114	129	2.255	ton
Deponering	2	100	64	80	213	107	ton
Byggeaffald		-	-	-	-	10.448	ton
Genanvendelse		-	-	-	-	4.099	ton
Forbrænding		-	-	-	-	694	ton
Specialbehandling		-	-	-	-	24	ton
Deponering	3	-	-	-	-	5.631	ton

Basisår for indeksering er 2015 = 100.

CO ₂ -udledning							
	Note	Indeks 2015	Indeks 2016	Indeks 2017	Indeks 2018	Mængde 2018	Enhed
Scope 1 Direkte energiforbrug *		100	104	100	90	169.627	ton
Diesel, togdrift		100	104	100	91	167.579	ton
Gas til opvarmning, øvrig drift		100	105	57	83	1.784	ton
Fyringsolie til opvarmning, øvrig drift		100	97	97	88	263	ton
Scope 2 Indirekte energiforbrug *		100	77	68	68	56.867	ton
Elektricitet, S-tog		100	72	62	61	17.463	ton
Elektricitet, Fjern- & Regionaltog		100	78	67	68	21.047	ton
Elektricitet, øvrig drift		100	73	66	62	9.608	ton
Fjernvarme inklusive damp, øvrig drift		100	96	94	108	8.749	ton
Scope 3 Udvalgte transportformer *		100	95	101	164	27.345	ton
Erstatningskørsel		100	91	107	245	18.169	ton
Togbus, S-tog	4	100	294	176	839	10.624	ton
Togbus, Fjern- & Regionaltog	4	100	49	92	123	7.530	ton
Taxa		100	167	84	57	15	ton
Skolerejser		100	98	96	95	2.028	ton
Bus		100	99	83	90	555	ton
Færge		100	98	101	96	1.472	ton
Tjenesterejser		100	89	82	81	714	ton
Fly		100	122	109	103	165	ton
Taxa		100	122	81	79	118	ton
Leasede biler og varevogne		100	72	77	77	401	ton
Egen bil		100	61	51	56	30	ton
Medarbejdernes pendling til og fra arbejde		100	100	99	104	6.434	ton

Basisår for indeksering er 2015 = 100.

* Opdelt som i "Greenhouse Gas Protocol".

Øvrige udledninger

	Note	Indeks 2015	Indeks 2016	Indeks 2017	Indeks 2018	Mængde 2018	Enhed
NO_x-udledning		100	103	92	78	1.219	ton
Elektricitet, S-tog		100	75	69	72	12	ton
Elektricitet, Fjern- & Regionaltog		100	81	74	81	15	ton
Diesel, togdrift		100	104	92	78	1.173	ton
Elektricitet, øvrig drift		100	77	73	74	6,7	ton
Fjernvarme inkl. damp, øvrig drift		100	100	96	121	11	ton
Gas til opvarmning, øvrig drift		100	103	55	80	1,0	ton
Fyringsolie til opvarmning, øvrig drift		100	97	97	88	0,2	ton
SO₂-udledning		100	82	72	71	11	ton
Elektricitet, S-tog		100	71	58	56	2,7	ton
Elektricitet, Fjern- & Regionaltog		100	76	62	63	3,2	ton
Diesel, togdrift		100	104	100	91	1,1	ton
Elektricitet, øvrig drift		100	72	61	58	1,5	ton
Fjernvarme inkl. damp, øvrig drift		100	129	139	138	2,4	ton
Gas til opvarmning, øvrig drift		100	105	58	82	0,01	ton
Fyringsolie til opvarmning, øvrig drift		100	97	97	88	0,08	ton
HC-udledning		100	95	81	72	94	ton
Elektricitet, S-tog		100	81	81	87	10	ton
Elektricitet, Fjern- & Regionaltog		100	88	86	97	12	ton
Diesel, togdrift		100	97	80	67	72	ton
CO-udledning		100	97	84	74	180	ton
Elektricitet, S-tog		100	85	78	89	10	ton
Elektricitet, Fjern- & Regionaltog		100	92	84	100	12	ton
Diesel, togdrift		100	98	84	72	158	ton
Partikler (TSP)		100	100	70	51	18	ton
Diesel, togdrift		100	100	70	51	18	ton
Støv		100	61	49	53	1,05	ton
Elektricitet, S-tog		100	59	47	50	0,48	ton
Elektricitet, Fjern- & Regionaltog		100	63	51	56	0,57	ton
HFC (drivhusgas)	5	-	-	-	-	1,6	ton

Basisår for indeksering er 2015 = 100.

Note 1: Energi- og vandforbrug, øvrig drift

I 2018 er der desværre fundet fejl i det registrerede fjernvarme- og naturgasforbrug for 2017 for en række målere, hvilket er medvirkende til de store udsving mellem 2017 og 2018. Elforbruget er faldet i forhold til 2017 som følge af lukkede DSB 7-Eleven butikker samt salg af en tidligere administrationsbygning. Stigningen i fjernvarmeforbruget skyldes blandt andet øget produktion på værkstedsområderne i Aarhus samt dårlig udnyttelse af fjernvarmen på Aarhus H og i Telegade. Stigningen i naturgasforbruget dækker over både fald og stigning i forbrug på flere lokaliteter. Flere vaskeanlæg har i løbet af 2018 været ude af drift af forskellige årsager, hvilket bidrager til det store fald i vandforbruget. En anden årsag er salg af en tidligere administrationsbygning. Det store fald i vandforbrug dækker over et brud på en vandledning mellem København H og Dybbølsbro station.

Note 2: Omlakering af lokomotiver

Den store stigning i affald til deponi skyldes bortskaffelse af sand fra sandblæsning i forbindelse med renovering og omlakering af lokomotiver.

Note 3: Forurenet jord

Den store mængde byggeaffald til deponering er forurenet jord fra renovering af en parkeringsplads.

Note 4: Erstatningskørsel med togbus

CO₂-udledning fra erstatningskørsel med togbus er steget markant i 2018. Den primære årsag er, at Banedanmark har gennemført store sporarbejder, hvor togtrafikken har været erstattet af togbusser. Udskiftning af spor og renovering af broer på strækningen mellem Frederikssund og Valby har været det største sporarbejde, hvor togbusser har erstattet S-togene i tre måneder hen over sommeren. Samtidigt gennemførte Banedanmark store sporarbejder mellem henholdsvis Hobro og Langå, Helsingør og Hellerup samt Orehoved og Nykøbing Falster/Rødby Færge.

Note 5: HFC

Efter 2005 er det ikke tilladt at anskaffe nye anlæg med HFC eller at anvende HFC med mindre der er tale om servicering af eksisterende anlæg. En anden undtagelse gælder airconditionanlæg i køretøjer, hvilket betyder, at DSB fortsat anvender HFC.

Ledelseserklæring 2018

DSB's ledelse har dags dato behandlet og godkendt DSB's Miljørapport for perioden 1. januar – 31. december 2018.

Miljørapporten for 2018 er udarbejdet i overensstemmelse med principperne angivet i Regnskabspraksis, som beskrevet på side 8-10.

Det er vores opfattelse, at:

- Den valgte regnskabspraksis er hensigtsmæssig, og at Miljørapporten giver et retvisende billede af DSB's indvirkning på miljø og klima,
- Informationerne angivet i Miljørapporten er opgjort i henhold til den fastlagte regnskabspraksis.

Taastrup, 7. februar 2019

Flemming Jensen
Administrerende direktør

Den uafhængige revisors erklæring

Den uafhængige revisors erklæring på DSB's Miljörapport 2018

Til DSB's interessenter

Vi har efter aftale undersøgt DSB's Miljörapport 2018 for DSB for perioden 1. januar 2018 – 31. december 2018. DSB's Miljörapport 2018 er udarbejdet efter regnskabspraksis beskrevet på side 8-10.

Vi skal udtale os om DSB's Miljörapport 2018. Vores konklusion i erklæringen udtrykkes med begrænset sikkerhed.

Ledelsens ansvar for DSB's Miljörapport 2017

DSB's ledelse har ansvaret for udarbejdelsen af DSB's Miljörapport 2018 i overensstemmelse med regnskabspraksis beskrevet på side 8-10.

DSB's ledelse har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som DSB's ledelse anser for nødvendig for at udarbejde DSB's Miljörapport 2018 uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om DSB's Miljörapport 2018 på grundlag af vores arbejde. Vi har udført vores arbejde i overensstemmelse med ISAE 3000 Andre erklæringer med sikkerhed end revision eller review af historiske finansielle oplysninger og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for vores konklusion.

Ernst & Young Godkendt Revisionspartnerselskab er underlagt international standard om kvalitetsstyring, ISQC 1, og anvender således et omfattende kvalitetsstyringssystem, herunder dokumenterede politikker og procedurer vedrørende overholdelse af etiske krav, faglige standarder og gældende krav i lov og øvrig regulering.

Vi har overholdt kravene til uafhængighed og andre etiske krav i FSR – danske revisors retningslinjer for revisors etiske adfærd (etiske regler for revisorer), der bygger på de grundlæggende principper om integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden omhu, fortrolighed og professionel adfærd.

Som led i vores undersøgelse har vi udført følgende handlinger:

- Interviews af relevante medarbejdere med ansvar for udarbejdelse af DSB's Miljörapport 2018.
- Kontrol af, om data er indsamlet, vurderet og kvalitetskontrolleret som foreskrevet i DSB's manual for indsamling af miljødata.
- Analytiske reviews af data indleveret af DSB.
- På stikprøvebasis testet data til underliggende dokumentation.
- Vurdering af, om den af ledelsen valgte regnskabspraksis er passende og om de af ledelsen udøvede skøn er rimelige.

Det er vores opfattelse, at det udførte arbejde giver et tilstrækkeligt grundlag for vores konklusion.

Omfanget af de handlinger, vi har udført ved vores undersøgelser, er mindre end ved en erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed. Som følge heraf er den grad af sikkerhed, der er for vores konklusion, betydeligt mindre end den sikkerhed, der ville være opnået, hvis der var udført en erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed.

Konklusion

På baggrund af det udførte arbejde og det opnåede bevis er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at DSB's Miljørapport 2018 ikke i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med regnskabspraksis beskrevet på side 8-10.

Frederiksberg, den 7. februar 2019
ERNST & YOUNG
Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Michael N. C. Nielsen
Statsaut. revisor
MNE-nr.: mne26738

Carina Ohm
Associate Partner

